

Stichting Menno van Coehoorn

CORRESPONDENTENDAG

Geertruidenberg

Fort Lunette Raamsdonksveer

3 OCTOBER 1998

te

GEERTRUIDENBERG

FORT LUNETTE

ALGEMEEN

De "Lunet", gelegen op de rechteroever van de rivier de Donge, is de oorspronkelijke naam van "Fort Lunette", zoals dat heden wordt genoemd.

Met de bouw van het fort is, onder directie van de eersstaanwend ingenieur, majoor Carel Frederik Geij, op 1 maart 1837 begonnen, de voltooiing ervan, onder directie van de eersstaanwend ingenieur, kapitein Jean Esaye Duijvené, vond plaats in mei van het jaar 1839. De totale bouwkosten van het fort hebben ongeveer 165.000 gulden bedragen.

In de eerste plaats was het fort bestemd ter verdediging van het acces gelegen vóór het fort, de verkeersweg Breda-Keizersveer (Utrecht), later kwam daar ook de verdediging van de aangelegde spoorlijn bij. Op de tweede plaats diende het ter bescherming, tezamen met bastion 4 te Geertruidenberg, van de penantensluis, die tussen het fort en genoemd bastion was gelegen.

Op de borstweringen waren twee ijzeren kanonnen met een kaliber van 12 cm opgesteld. Het fort heeft een keelgebouw, een binnenplaats (terreplein) met een oppervlakte van 800 m², kazematten en paden door het terreplein en vóór de kazematten.

Het fort kende geen vaste bezettingstroepen, maar werd in tijd van nood vanuit de vesting Geertruidenberg bemand. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het fort bezet door resp. Duitse, Belgische en Poolse troepen. Na de oorlog werden er, evenals in het Arsenaal te Geertruidenberg, Duitse krijgsgevangenen gelegerd, die belast waren met het ruimen van mijnen in de provincie Noord-Brabant en Zeeland, de zogenaamde "Minensuchbrigade Dräger".

GRACHTEN

Het fort is omgeven door een natte gracht. Vóór het noordelijke acces, de weg, was nog een gracht gelegen, die zijn water verkreeg via sloten uit de polder, later is deze gracht gedempt.

Via een sluisje onder de verkeersweg was een verbinding met de hoofdgracht tot stand gebracht. Dit sluisje is in 1998 opgeruimd, de jaartalsteen (1837) daarvan heeft een plaats gekregen in de Stedelijke Oudheidkamer van Geertruidenberg. Via een in- en uitwaterings-sluis op de Donge staat de hoofdgracht in verbinding met de rivier voor verversing van het grachtwater. Deze gemetselde sluis bestaat uit een koker met een voor- en achterfront en een waterklep. Deze sluis werd op 30 november 1838 opgeleverd.

De berm aan de contrescarpe van het fort was beplant met een meidoornhaag.

KAZEMATTEN

De kazematten bestaan uit tien, door halve en cirkelvormige gewelven overdekte, arcades. Het fort is gebouwd op een roosterwerk van dennenhouten palen, die een lengte van zeven meter en een doorsnede van 30 cm hebben. In totaal zijn er 546 palen voor het kazemat-gedeelte verwerkt. Iedere kazemat heeft een schietgat in de vorm van een nis met een diepte van een meter.

In het in de keel van het fort staande gebouw was van origine het kruitmagazijn ondergebracht, dat acht ton buskruit kon bevatten. Verder werd het gebruikt voor opslag van ongevolde projectielen, pek, hars en zwavel. Deze ruimte is als enigste binnen het gebouw voorzien van een betegelde vloer. Kazemat 3 was ingericht voor bergplaats van

dynamiet. Het gebouw is op 30 november 1838 opgeleverd.

KEELGEBOUW

Het keelgebouw, dat is aangelegd op een rooster van houten palen, bestaat uit vijf arcades en is met door grond bedekte gewelven overspannen. Totaal zijn ter fundering van dit gebouw 305 houten palen gebezigd. De sluitmuur aan de binnenzijde is voorzien van twintig schietsleuven. Ook de twee toegangsdeuren in de poort waren oorspronkelijk voorzien met drie schietsleuven. In de lokalen 1 en 3 bevinden zich twee dichtgemetselde schietgaten. Lokaal 2 was bestemd voor het opslaan van 10 ton buskruit. Aan de noordzijde van het keelgebouw waren oorspronkelijk twee privaten aangebracht, die zijn afgebroken. Het keelgebouw werd, behalve het pannendak, dat later werd aangebracht, opgeleverd op 30 november 1838. Drie jaar later werd over de grondbedekking van het gewelf een pannendak geplaatst. Ruim vijftig jaar later werd ter beveiliging van het fort een bliksemafleidingssysteem aangebracht.

MAGAZIJN VOOR SPRINGMIDDELEN

Het inmiddels afgebroken magazijn voor springmiddelen, dat stond ter hoogte van kazemat 2, werd onder directie van de eerstaanwezend ingenieur te 's-Hertogenbosch, kapitein J.F. Schmöle en onder toezicht van de opzichter van Fortificatiën der 1e klasse F.H. Bauer, gebouwd. De totale bouwkosten hebben 747,97 gulden bedragen. Het gebouw werd echter niet gebruikt voor zijn oorspronkelijke bestemming maar voor berging van oefen- en oorlogsmateriaal.

Bron:

Register van Geertruidenberg. Onder beheer van den eerstaanwezend ingenieur te Breda.

Archief:

C. Stuij/Stichting Menno van Coehoorn.

Geertruidenberg, 2 oktober 1998.